

מבחן זני עגבניות בתי צמיחה מטיפוסים שונים בבקעת הירדן 2012-13

זיוה גלעד, אפרים ציפילביץ, מאיר אחיעם - מו"פ בקעת הירדן
דוד סילברמן, שלי גנץ, תמר אלון - שה"מ, משרד החקלאות
אורי אדלר - מועצת הצמחים
רמי גולן - רכז איכות, מו"פ בקעת הירדן

מבוא

היקף גידול עגבניות בבתי צמיחה בבקעת הירדן אמנם הלך והצטמצם בשנים אחרונות בעיקר עקב ירידה בכדאיות היצוא. אך, מגדלים ממשיכים לחפש נישות חדשות הן ליצוא והן לשוק המקומי, בעיקר עקב ירידה ברווחיות בגידולים אחרים כגון פלפל. ככלל, לגידול עגבניות בבקעה יש חסרון אקלימי (טמפ. גבוהות בסתיו ובאביב). לכן, מחפשים זני עגבניות בעלי יכולת לרכז יבול בחורף או זנים בעלי יכולת חנטה בטמפרטורות גבוהות. בעונה 2012-13 נבדקו זנים מטיפוסים שונים: עגבניות אשכול גדולות, צ'רי אשכול וטיפוסי עגבניות צבעוניים.

שיטות וחומרים

הניסוי בוצע בתחנת צבי, מו"פ בקעת הירדן. שתילה ב- 20/9/12 בבית צמיחה מכוסה ברשת 50 מש שהוחלפה ליריעת פלסטיק ב- 8/11/2012. באביב הורדה היריעה והותקנה רשת 50 מש עד סוף הגידול (מאי 2013).

מצע גידול: מצע טוף ישן M08 בקלקרים.

פרוט הזנים הנבחנים:

עגבניות אשכול – ענף אחד לשתיל				
	מס חזרות	שם זן	חברה	
1	4	c-21	תרסיס	
2	4	188	הזרע	
3	4	איקרם	גדרה	
4	2	10199	עדן	
צ'רי אשכול שני ענפים לשתיל				
5	4	ים תיכון	Nom 03562	
6	4	סולי	מוסקטל	
7	2	הזרע	46020	
8	3	הזרע	46022	
9	4	הזרע	שירן	
פלאם גדול - ענף אחד לשתיל				
10	2	גדרה	כיליאטיס	
12	2	עדן	ביליס	
טיפוסים חדשים - שני ענפים לשתיל				
13	3	הזרע	3712	שוקולד
11	2	עדן	סאמר בריקס	צ'רי טיפה
14	3	עדן	טייגר	מנומר

התחלת הקטיף באמצע דצמבר, סיום בסוף אפריל, הפרי שנקטף עבר מיון ליצוא ולשוק. בכל קטיף נלקחה דגימה מהפרי המתאים ליצוא לבדיקות חיי מדף: העגבניות שנקטפו כאשכולות עברו סימולציה המתאימה ליצוא ימי: המדגם הושהה 12 ימים ב-12°C ויומיים נוספים ב-20°C. לאחר הסימולציה נבדקו הפרמטרים הבאים:

מוצקות - אחוז פרי מוצק (מעל 50), גמיש (40-50), רך (מתחת ל-40) לפי תחושה ידנית.

רעננות שדרה : 1 - גרוע, 5 - טוב.

נשר - אחוז הפירות שנפלו מן האשכול.

סידוקים - אחוז הפירות הסדוקים לאחר הסימולציה.

תוצאות ודין

יבול

קטיף החלקות החל ב-11/12/12 והסתיים ב-29/4/13.

תוצאות היבול והאיכות מופיעות בטבלאות 1-4

טבלה 1. יבול ואיכות עגבניות אשכול

איכות עונתית (1-10)	יבול ק"ג למ"ר					שם הזן	חברה
	שוק	יצוא בודד	יצוא אשכול	יצוא	סה"כ		
3.4	2.4±0.3	2.9±0.3	6.4±1.16	9.3±1.43	11.7±1.78	188	הזרע
3.2	2.2±0.2	2.5±0.2	5.4±1.42	8.0±1.55	10.1±1.6	c-21	תרסיס
4.8	2.2±0.1	2.6±0.4	6.6±0.8	9.2±1.02	11.4±1.15	איקרם	גדרה
5.1	2.2±0.03	3.0±0.3	4.5±0.9	7.5±1.22	9.7±1.25	10199	עדן

טבלה 2. יבול ואיכות עגבניות צ'רי אשכול

איכות עונתית (1-10)	יבול בק"ג/מ"ר					שם הזן	חברה
	שוק	יצוא בודד	יצוא אשכול	יצוא	סה"כ		
1.9	3.0±0.26	3.6±1.6	6.2±1.6	9.8±0.2	12.8±0.4	מוסקטל	סולי
2.3	2.6±0.38	3.6±1.2	5.9±2.0	9.5±1.6	12.1±2.0	שירן	הזרע
3	2.7±0.21	2.0±0.01	6.2±0.5	8.3±0.6	11.0±0.8	sum 03562	ים תיכון
2.2	3.4±0.25	5.8±3.1	5.5±2.0	11.3±1.4	1.6±14.7	46022	הזרע
1.1	2.9±0.23	2.0±0.2	8.2±0.8	10.2±1.0	1.2±13.1	46020	הזרע

טבלה 3. יבול ואיכות עגבניות אשכול - פלאם

איכות עונתית (1-10)	יבול בק"ג/מ"ר					שם הזן	חברה
	שוק	יצוא בודד	יצוא אשכול	יצוא	סה"כ		
1.4	2.4±0.15	3.0±0.05	7.0±0.58	10.0±0.52	12.4±0.37	ביליס	עדן
2.2	2.5±0.4	3.5±0.4	9.2±2.1	12.7±2.5	15.2±3.0	כיליאטיס	גדרה

טבלה 4. יבול ואיכות טיפוסים חדשים – מנומר ושוקולד

איכות עונתית (1-10)	יבול בק"ג/מ"ר					טיפוס	שם הזן	חברה
	שוק	יצוא בודד	יצוא אשכול	יצוא	סה"כ			
	3.1±0.12	1.8±1.0	5.3±2.0	7.0±1.0	10.1±1.0	מנומר	טייגר	עדן
	3.9±0.2	7.8±3.6	4.5±1.8	12.3±2.0	16.2±2.21	שוקולד	3712	הזרע
	1.5±0.07	2.9±0.03	5.0±0.1	7.9±0.07	9.4±0.15	צ'רי טיפה	סמאר בריקס	עדן

עגבניות אשכול גדולות – לכל הזנים יבול יחסי נמוך מהמקובל באזורים אחרים (טבלה 1). הזן 10199 הצטיין באיכות אך התקבל היבול הנמוך ביותר. צ'רי אשכולות - הזנים 46022 ו-46020 הצטיינו ביבול הגבוה ביותר אך קבלו ציוני איכות נמוכים. יתר הזנים קבלו גם הם ציוני איכות נמוכים. אשכולות פלם - הזן כיליאטיס הצטיין ביבול אך קבל ציון איכות נמוך. הזן ביליס קבל פחות יבול וציון איכות נמוך ביותר.

טיפוסים חדשים – הזן שוקולד 3712 הצטיין ביבול וצריך לבדוק האם יש נישה שיווקית לטיפוס זה. הטיפוסים האחרים: המנומר וצ'רי טיפה הניבו יבול נמוך. בדומה לטיפוס השוקולד יש מקום לבדוק האם יש נישה שיווקית לטיפוסים מסוגים האלה.